

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **A. P.**, bývajúcí v N., proti žalovanému : **L., š.p.**, N. – odštepny závod Č., K., za účasti vedľajšieho účastníka Sociálna poisťovňa Bratislava, pobočka Č., **o náhrade straty na zárobku a valorizácii vo výške 368 286,50 Sk s prisl.**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 83/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2007 sp. zn. 5 Co 209/2006

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2007 sp. zn. 5 Co 209/2006 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 23. februára 2006 sp. zn. 10 C 83/2005 okrem výrokov, ktorými súd konanie čiastočne zastavil a vec vracia Okresnému súde Čadca na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Čadca 16. mája 2005 sa žalobca A. P. domáhal proti žalovanému L., š.p., B., odštepny závod v Č., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného Sociálna poisťovňa Bratislava – týka sa pobočky v Č., zaplattenia náhrady straty na zárobku a jeho valorizáciou v dôsledku utrpeného pracovného úrazu zo dňa X. za obdobie od mája 2002 až do podania návrhu vo výške 368 286,50 Sk. Na pojednávaní 21. februára 2006 vzal žalobca návrh v časti o zaplattení istiny 251 141,40 Sk s príslušenstvom späť.

Okresný súd v Čadci rozsudkom z 23. februára 2006 č.k. 10 C 83/2005-46 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi z titulu choroby z povolania náhradu mzdy a valorizáciu za časové obdobie od 16. mája 2002 do 1.1.2004 vo výške 73 480,- Sk čistého so 6 % úrokom z omeškania ročne, od 13. mája 2005 do zaplattenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti

rozsudku. Konanie v časti týkajúcej sa zaplata sumy 251 141,40 Sk so 6 % úrokom z omeškania ročne od 13. mája 2005 do zaplata zastavil. Konanie v časti týkajúcej sa zaplata sumy 61 665,10 Sk so 6 % úrokom z omeškania ročne od 13. mája 2005 do zaplata zastavil a po právoplatnosti uznesenia postúpil vec Sociálnej poisťovni Bratislava, pobočka Č., ako orgánu, ktorý má právomoc vo veci konať. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania a žalovaného zaviazal zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 3 669,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozsudok odôvodnil tým, že zodpovednosť žalovaného ako zamestnávateľa žalobcu v čase vzniku pracovného úrazu mal preukázanú. Pri výpočte náhrady za stratu na zárobku vychádzal z čistého priemerného mesačného zárobku pred vznikom škody vo výške 2 231,- Sk ako aj zo záveru, že čiastočná invalidita žalobcu vznikla následkom pracovného úrazu a pokiaľ ide o špecifikáciu zárobkov a dôchodkov za jednotlivé mesiace vychádzal z prehľadnej tabuľky predloženej žalobcom na pojednávaní dňa 21. februára 2006. Pokiaľ ide o princíp valorizácie nestotožňuje sa s tvrdením vedľajšieho účastníka o potrebe valorizácie pôvodného priemerného mesačného zárobku príslušným percentom stanoveným právnou úpravou upravujúcou jeho zvýšenie v konkrétnom období. Bol toho názoru, že pri valorizácii priemerného mesačného zárobku je potrebné valorizovať o príslušné percento vždy predchádzajúci valorizovaný príjem a v zmysle tohto právneho názoru vyčíslil valorizovaný zárobok od X. (vznik úrazu) až do decembra 2003 a žalobcovi za obdobie od 16. mája 2002 do 31. decembra 2003 priznal náhradu mzdy vo výške 73 480,- Sk. Nestotožnil sa so vznesenou námietkou premlčania časti nároku vznesenou žalovaným a vedľajším účastníkom.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaného a vedľajšieho účastníka rozsudkom z 28. júna 2007 č.k. 5 Co 209/2006-79 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume 12 562,- Sk do 3 dní na účet advokáta JUDr. M. S.. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa v celom rozsahu pokiaľ ide o základ a výšku nároku. Taktiež sa stotožnil so záverom o valorizovaní už valorizovaného zárobku a posúdením vznesenej námietky premlčania.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, ktorého prípustnosť a tým aj opodstatnenosť vyvodzoval z ustanovenia § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. s odôvodnením, že súdy pochybili pri valorizácii priemerného zárobku, keď valorizovali už valorizovaný priemerný mesačný

zárobok. Odôvodnenie tohto postupu nie je v súlade so zákonom, ktorý súdom udávaný výklad spôsobu valorizácie neprípúšťa. Súdny pri rozhodovaní automaticky bez toho, aby skúmali, či v tomto smere žalobca uniesol dôkazné bremeno, vychádzali z výšky ním udávaného priemerného mesačného zárobku v sume 2 231,- Sk a to aj napriek tomu, že vedľajší účastník rozhodné obdobie ako aj výšku priemerného zárobku namietal. Súdny pochybil aj v tom, ak automaticky valorizovali priemerný mesačný zárobok 2 231,- Sk odo dňa úrazu X.. Žalobca bol uznaný za čiastočne invalidnú osobu rozhodnutím posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia ONV v Č. dňa X.. teda prvé najbližšie obdobie, za ktoré by valorizáciu bolo možné vykonať bol rok 1984 a to iba v tom prípade, ak by u žalobcu v období po 26. auguste 1983 došlo k strate na zárobku, pretože samotná valorizácia nárok na náhradu strany na zárobku nezakladá. Preto podľa dovolateľa je naplnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci súdmi obidvoch stupňov, navrhol napadnutý rozsudok spolu s rozsudkom okresného súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Vedľajší účastník vo vyjadrení žiadal dovolaniu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. možno rozsudok odvolacieho konania preskúmať len z dôvodov uplatnených v dovolaní. Z tejto zásady viazanosti použitými dovolacími dôvodmi čo do obsahu i rozsahu, predstavujú výnimku vady konania podľa § 237 O.s.p. a – ak je dovolanie prípustné – iné vady konania, ktoré mohli mať (v zmysle mali) za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ku ktorým dovolací súd prihliadne z úradnej povinnosti bez ohľadu na to, či boli v dovolaní uplatnené. Vady konania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. ani tzv. iné vady konania v zmysle ustanovenia § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a nevyplývajú ani z obsahu spisu. Preto sa dovolací súd zaoberal len správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, na skutkové zistenie. O nesprávne právne posúdenie veci ide vtedy, ak súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo právnou normu síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinnosti a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pritom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 3 O.s.p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 320/1993 Z.z. o úprave náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania (ďalej len „náhrada za stratu na zárobku“), ktorá patrí

pracovníkovi podľa osobitných predpisov, 1) sa vzhľadom na zmeny o vývoji mzdovej úrovne upravuje tak, že sa priemerný zárobok rozhodný pre výpočet tejto náhrady zvyšuje o takto určené percentá: a) 2 % za každý kalendárny rok nasledujúci po vzniku nároku na túto náhradu do 31. decembra 1989, b) 5 % za kalendárny rok 1990, c) 5 % za prvý polrok 1991, d) 17 % za druhý polrok 1991, e) 7 % za každý kalendárny štvrťrok roka 1992, f) 5,5 % za každý kalendárny štvrťrok $\frac{3}{4}$ roka 1993, g) rovnaké percentá, aké zodpovedajú nárastu priemernej mzdy zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky, za každý štvrťrok alebo kumulatívne za viaceré štvrťroky po tomto období, za ktoré sa realizovalo posledné zvýšenie tejto náhrady. Náhrada sa upraví, ak uvedený nárast priemernej mzdy dosiahne za obdobie uvedené v tomto odseku minimálne 5 %.

Ak nárok na náhradu za stratu na zárobku vznikol po 31. decembri 1988, úprava sa uskutoční až za najbližšie časové obdobie uvedené v písmenách b/ až g/ nasledujúce po období, v ktorom nárok vznikol.

Náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity (§ 195 Zákonníka práce) sa poskytovala poškodenému zamestnancovi ako samostatný čiastkový nárok v čase, kedy už nepoberal nemocenské dávky, ale mal určitú stratu na zárobku, a to bez ohľadu na to, či mu vznikol nárok na invalidný dôchodok alebo nie. Náhrada za stratu na zárobku, ktorá patrila pracovníkovi podľa osobitných predpisov (§ 195 zákona č. 65/1965 Zb. v znení novely) vychádza z priemerného mesačného zárobku pred vznikom škody. Priemerným zárobkom pred vznikom škody je treba rozumieť priemerný zárobok valorizovaný podľa právnych predpisov o valorizácii v tých prípadoch, na ktoré valorizácia dopadá.

Na účely valorizácie zárobku pre náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti platia nasledujúce zákonom stanovené zásady:

- použije sa suma priemerného mesačného zárobku zamestnanca pred vznikom škody, t.j. pred znížením zárobkov alebo dosiahnutím nižších zárobkov následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, pričom priemerný mesačný zárobok sa vypočíta podľa platnej právnej úpravy pre jeho výpočet,
- sumy zvýšenia o príslušné % patriace za jednotlivé obdobia sa určujú vždy zo sumy pôvodného, t.j. nezvýšeného priemerného zárobku,

- priemerný zárobok sa zvýši len za celé obdobie nasledujúce po vzniku nároku na náhradu za stratu na zárobku, za ktoré podľa právnych predpisov zvýšenie patrí,
- náhrada za stratu na zárobku po úprave podlieha rovnakému obmedzeniu ako pri priznaní, t.j. § 195 ods. 2 Zákonníka práce a čl. 2 ods. 7 zákona č. 188/1988 Zb. platia aj pre stanovenie výšky náhrady za stratu na zárobku po valorizácii priemerného zárobku.

Vyššie uvedenými ustanoveniami zákonov sa však sudy dôsledne neriadili.

Najprv je potrebné poukázať na to, že žalobca sa návrhom domáhal zaplatenia straty na zárobku titulom pracovného úrazu a nie choroby z povolania ako je vo výroku uvedené. Pracovný úraz a choroba z povolania sú zákonom presne vymedzené pojmy a nemožno ich zamieňať. Taktiež nie je možné zamieňať pojmy „náhrada mzdy“ a „strata na zárobku“. Ide o právne inštitúty, ktoré sú založené na rôznych základoch vyplývajúcich z pracovného pomeru a majú rozdielny nezlúčiteľný a nezameniteľný charakter.

Sudy tiež pochybili pri určovaní rozhodného obdobia pre účely zistenia náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, keď ho nevzťahovali na obdobie vzniku škody ale na obdobie vzniku pracovného úrazu. Z návrhu z vykonaných dôkazov ale ani z rozsudku nie je zrejмый presný dátum, kedy u žalobcu k vzniku škody následkom pracovného úrazu došlo a kedy mu nárok na stratu na zárobku vznikol.

Sudy pri rozhodovaní automaticky bez toho, aby skúmali, či v tomto smere žalobca uniesol dôkazné bremeno, vychádzali z výšky ním udávaného priemerného mesačného zárobku v sume 2 231,- Sk a to aj napriek tomu, že vedľajší účastník rozhodné obdobie ako aj výšku priemerného zárobku namietal.

Sudy pochybili pri valorizácii priemerného zárobku, keď valorizovali už valorizovaný priemerný mesačný zárobok. Odôvodnenie tohto postupu nie je v súlade so zákonom, ktorý súdom udávaný výklad spôsobu valorizácie nepripúšťa. Pri valorizácii náhrady za stratu na zárobku sa ako základ používa priemerný zárobok pred vznikom škody, t.j. pred znížením zárobku následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Príslušné valorizačné sumy za jednotlivé obdobia sa určujú vždy zo sumy pôvodného, t.j. nezvýšeného priemerného zárobku. Tomuto spôsobu aplikácie § 1 ods. 1 zákona č. 320/1993 Zb. svedčí nielen samotný

gramatický výklad zákonného ustanovenia ale aj výklad úpravy náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania uvedený v článkoch odborných časopisov, komentároch Zákonníka práce a pod.

V prípade nároku uplatneného žalobcom súd pochybil ak automaticky valorizoval priemerný mesačný zárobok 2 231,- Sk odo dňa úrazu X.. žalobca bol uznaný za osobu čiastočne invalidnú rozhodnutím posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia ONV v Č. zo dňa X.. Teda prvé najbližšie obdobie, za ktoré by valorizáciu bolo možné vykonať bol rok 1984 a to iba v tom prípade, ak by u žalobcu v období po 26. auguste 1983 došlo k strate na zárobku, pretože samotná valorizácia nárok na náhradu straty na zárobku nezakladá.

Z uvedeného vyplýva, že vo veci konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, keď právnú normu správne určenú nesprávne vyložili a na daný skutkový stav nesprávne aplikovali, čím skutkový stav zostal neúplný.

Tieto skutočnosti založili opodstatnenosť mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Preto rozhodnutia nižších súdov zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie Okresnému súdu Čadca (§ 243b ods. 2, 3 O.s.p.) s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný, pričom v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. júla 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

